

รูปแบบการพัฒนามาตรฐานความรู้สำหรับผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามมาตรฐานความรู้ของคุรุสภา
The Knowledge Standard Development Model for Graduate Educational
Administrator in Mahachulalongkornrajavidyalaya University based on
Knowledge Standard of The Teachers Council of Thailand

เกษม แสงนนท์^๑

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาสภาพความรู้ของผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนามาตรฐานความรู้สำหรับผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และ ๓) เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนามาตรฐานความรู้สำหรับผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามมาตรฐานความรู้ของคุรุสภา มีระเบียบวิธีและเครื่องมือวิจัยคือ ๑)การวิเคราะห์เอกสาร ๒)การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๙ คน ๓)การสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ๙ คน และ ๔) การสัมภาษณ์โดยผู้เชี่ยวชาญ ๑๐ คน ผลวิจัยพบว่า ๑) ผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรมีมาตรฐานความรู้ ๓ ด้านคือ (ก) มาตรฐานความรู้ที่เหมาะสมกับตำแหน่งบริหาร (ข) มาตรฐานการปฏิบัติตนของผู้บริหาร (ค) มาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ๒) รูปแบบการพัฒนามาตรฐานความรู้ของผู้บริหารมี ๓ ส่วน คือ (ก) หลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมายของการพัฒนา (ข) กระบวนการพัฒนามี ๔ ขั้นตอน ได้แก่ ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานความรู้ การเตรียมการพัฒนา การดำเนินการพัฒนา และการประเมินผลการพัฒนา (ค) การนำไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรค และ ๓) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเหมาะสม ใช้ในการพัฒนาผู้บริหารการศึกษาได้

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, มาตรฐานความรู้, ผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

---

^๑ ผู้วิจัย นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร)

Abstract

The research was of three objectives: 1) to study knowledge status of administrators in graduate educational level in Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2) to develop a model of knowledge standard development for graduate educational administrators and 3) To propose a model of knowledge standard development for graduate educational administrators based on the knowledge standard of The Teachers Council of Thailand. The research methodologies and tools used 1) the study was document analysis 2) interviews with 9 key informants with semi-structural interview form 3) focus group discussion with 9 scholars and 4) connoisseurship with 10 experts. The results of the study showed that: 1) Graduate educational administrators of Mahachulalongkornrajavidyalaya University should bear; (a) knowledge standard suitable for the position, (b) conduct standard, (c) work standard 2. The model of knowledge standard development for graduate educational administrators in Mahachulalongkornrajavidyalaya University based on the knowledge standard of The Teachers Council of Thailand consists of three components; (a) Principle, objective and aim, (b) Development process in four steps: defining knowledge, development preparation, implementation, and evaluation, and (c) Utilization, successful conditions and failure conditions. 3) The developed model is appropriate and can be adjusted for the development in general.

Keywords: Model Development, Knowledge Standard, Graduate Educational Administrator

๑. บทนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่คณะครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัลฯ เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๒๔ ว่า “..การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนานองศ์ความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุกๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด..”^๒

ประเทศที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนา ทุกประเทศได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน หากสามารถใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนมีขีดความสามารถ มีศักยภาพเต็มสมบูรณ์ตามอรรถภาพของแต่ละบุคคลแล้ว การพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ ก็สามารถทำได้โดยมีประสิทธิภาพ เพราะมีทรัพยากรบุคคลที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สังคมโลกในอนาคตที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเป็นสังคมแห่งปัญญา และหวังว่าการศึกษาคือเป็นเส้นทางนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน ทำให้ประเทศไทยมีขีดความสามารถและมีศักยภาพสูงในการ

แข่งขันกับประเทศต่างๆ ในประชาคมโลก ในขณะเดียวกันก็สามารถรักษาคุณลักษณะเอกลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม รวมทั้งคุณธรรมจริยธรรมตามหลักศาสนา อันเป็นคุณลักษณะของความเป็นไทยให้ยังยืนต่อไปได้^๓

อุดมศึกษาไทยในช่วงปี ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ต้องมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด เพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่ตอบสนองการแก้ไขปัญหาวิกฤติและชี้แนะการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชาติและท้องถิ่นโดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และต้องส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ เพื่อดำรงชีพตนเองและเพื่อช่วยเหลือสังคม มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ และมีสุขภาวะทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของประเทศไทย ทั้งนี้โดยอาศัยการบริหารจัดการอุดมศึกษาเชิงรุก ซึ่งมีกลยุทธ์การเงิน และพระราชบัญญัติอุดมศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ ปี ๒๕๕๙ อุดมศึกษาเป็นแหล่งองค์ความรู้และพัฒนากำลังคนระดับสูงที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน สร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต^๔

^๒ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. คำพ่อสอน : ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน. พิมพ์ครั้งที่ ๖. (กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๒), หน้า ๘๗.

^๓ ศูนย์ปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. ปฏิรูปการศึกษาก้าวหน้าอย่างมั่นใจ. (กรุงเทพฯ : การศาสนา, ๒๕๕๔), หน้า ๑.

^๔ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. กรอบแผนอุดมศึกษา ระยะยาว ๑๕

ลักษณะคล้ายกัน ผู้บริหารควรแสวงหาทุนจากภายนอก^๕

ทางด้าน ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร ได้กล่าวถึงการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ว่าเป็นการศึกษาเพื่ออนาคต "Education for the Future" การศึกษาต้องเห็นขอบฟ้า แต่การศึกษาจริงๆ ต้องให้เหนือขอบฟ้า เพราะ "จินตนาการสำคัญกว่าความรู้" เราจะเรียนอย่างไรให้มีจินตนาการ การศึกษาที่สมสู่กับญาติที่ใกล้ชิดจะไม่มี การเปลี่ยนแปลง หมายความว่า เราศึกษาแต่พวกเดียวกัน เราต้องออกไปศึกษากับโลกภายนอกด้วย เพื่อไปศึกษากับคนต่างมุมมองกับเรา ตอนนี้เรามีการเปลี่ยนแปลงมากมาย เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๔ น้ำท่วม แต่พอปี พ.ศ.๒๕๕๘ เราแย่งน้ำกัน โลกเรามีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สมัยก่อนเวลาคำนวณเราใช้ลูกคิดแต่ปัจจุบันนี้หยิบโทรศัพท์ขึ้นมาก็คำนวณได้หมดทุกอย่าง คำถามคืออนาคตเราจะต้องใช้เทคโนโลยีอะไรบ้าง? เป็นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก "การหาข้อมูลความรู้เปลี่ยนไป" เพราะอดีตเราหาความรู้จากการอ่านหนังสือ อดีตเราก็มีไบลาน แต่ปัจจุบันเราใช้อินเทอร์เน็ต การรับรู้ข่าวสารก็เปลี่ยน ที่เราเปลี่ยนไปมาก คือ "เปลี่ยนจากโลกจริงเป็นโลกเสมือนจริง (From real world to surreal world) จากโลกประหัตสุโลกกินเร็ว อาหารขยะ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) จะทำอย่างไรให้คนสมัยใหม่

ได้เรียนรู้คำสอนพระพุทธศาสนาในสื่อสมัยใหม่แบบถูกต้อง ฉะนั้น การศึกษาไทยปัจจุบันจะเป็นแบบ "เราเรียนรู้แบบดาวนโหลตจากปากครูสู่เด็ก" เด็กไทยเรียนหนักเป็นอันดับหนึ่งของโลก เรียนมากแต่สัมฤทธิ์ผลต่ำ เด็กอายุ ๑๑ ปี เรียน ๑,๒๐๐ ชั่วโมงต่อปี คุณภาพการศึกษาไม่ขึ้นกับจำนวนชั่วโมงเรียน เด็กไทยเรียนมากแต่ซ้ำซาก เรียนในชั้นเรียน เรียนพิเศษ และเรียนกวดวิชาตอนเย็นและวันหยุด

สิ่งที่น่าเป็นห่วงมากคือไม่มีวิธีการเรียนรู้แบบใหม่ "การเรียนรู้ระดับมหาวิทยาลัยสอนแต่เนื้อหา ไม่สอนกระบวนการ" ไทยเราจึงมีแม่ข่ายรุ่นติดอันดับหนึ่งของเอเชีย และติดอันดับสามของโลก เป็นเรื่องที่น่าห่วงมาก คนมาเรียนมหาวิทยาลัยไปเพื่ออะไร? ถ้าไม่ใช่ความต้องการของตลาด เพราะการเรียนลงทุนเยอะมาก จบปริญญาตรีต้องเกิด ๓ R คือ Reading Writing Arithmetic สรุป คือ อ่าน เขียน คิดคำนวณ ฉะนั้น การสอนแบบดาวนโหลต แบบวันเวย์ ไม่เกิดประสิทธิภาพ จบจากมหาวิทยาลัยจะไปเป็นผู้ตามอย่างเดียวเท่านั้นหรือ ต้องออกไปแล้วเป็นผู้นำ^๕

จากรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน (สกอ.) ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๗ สรุปว่า มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจัดการศึกษาระดับ

^๕ อุดุลย์ วิริยเวชกุล. ดัชนีบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา. (กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๑), หน้า ๒.

^๕ ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร รมช. กระทรวงศึกษาธิการ บรรยายพิเศษ เรื่อง "ความท้าทายของอุดมศึกษาไทย" ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ออยุธยา เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๘.

ปริญญาโท ๑๗ หลักสูตร ปริญญาเอก ๘ หลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีจุดเด่นคือ ๑) ผู้บริหารระดับสูงมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ มีความสามารถดำเนินงานตามแผน และมีผลงานเด่นด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะพระไตรปิฎกสากลที่บูรณาการ ๓ นิิกาย ๔ ภาษา จนได้รับการยอมรับในระดับชาติและระดับนานาชาติ ๒) มีต้นทุนศรัทธาของประชาชน และ ๓) หลักสูตรทุกระดับมีการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ ทำให้นิสิตมีคุณลักษณะที่เป็นมูลค่าเพิ่มในการใช้ชีวิต

แต่ก็มีข้อเสนอแนะที่เป็นนโยบายเร่งด่วนคือ ๑) ควรจัดระบบและกลไกในการกำกับติดตามให้ทุกหลักสูตรมีคุณภาพ โดยเฉพาะด้านอาจารย์ประจำหลักสูตรให้ เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานทั้งด้านคุณวุฒิและความสามารถด้านวิชาการ ๒) จัดระบบกลไกการทำแผนให้เชื่อมโยงจากแผนกลยุทธ์สู่แผนปฏิบัติการประจำปีและแผนต่างๆ ซึ่งเป็นแผนภาพรวมของมหาวิทยาลัยที่ครอบคลุมถึงวิทยาลัยเขตและวิทยาลัย ๓) ทำแผนพัฒนาความก้าวหน้าในตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ประจำเชิงรุก เช่น กำหนดให้อาจารย์ประจำต้องม้งานวิจัยอย่างน้อย ๑ เรื่องต่อคนต่อปี และให้มีการจัดทำเอกสารประกอบการสอนหรือตำราอย่างน้อย ๒ ปี ๑ วิชา^{๑๐}

ในขณะที่ทางด้านครุสภา ซึ่งเป็นองค์กรกำกับดูแลด้านมาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหารการศึกษา ได้ออกข้อบังคับครุสภา ว่า

^{๑๐} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. “รายงานการประเมินตนเอง”. (อยุธยา: อัดสำเนา, ๒๕๕๕).

ด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ.๒๕๕๖ ระบุว่า มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหาร การศึกษาต้องมีเพียงพอที่จะสามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้ และข้อที่ ๘ กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหาร การศึกษาต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบริหารการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีมาตรฐานความรู้ ๖ ด้าน ได้แก่ การพัฒนาวิชาชีพ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ การบริหาร การศึกษา การส่งเสริมคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา และคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ^{๑๑} ขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.๒๕๕๘ และ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.๒๕๕๘ เพื่อเป็นการรอบการดำเนินการบริหารและจัดการศึกษาระดับ อุมศึกษาไว้ด้วยเช่นกัน^{๑๒}

การบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานนั้น มีเครื่องมือในการบริหาร หลากหลาย แม้ในทางพระพุทธศาสนา ก็

^{๑๑} ข้อบังคับครุสภา ว่าด้วยมาตรฐาน วิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๖. **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม ๑๓๐. ตอนพิเศษ ๑๓๐ ง. (๒๕๕๖), หน้า ๖๕.

^{๑๒} ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๘. **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม ๑๓๒. ตอน พิเศษ ๒๕๕ ง. (๒๕๕๘), หน้า ๑๒.

หลักธรรมที่ผู้บริหารการศึกษาสามารถนำไปบูรณาการกับการบริหารและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นได้ ดังที่พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) ได้สรุปหลักธรรมของผู้สั่งสอนหรือให้การศึกษา ผู้ทำหน้าที่สั่งสอน ให้การศึกษา แก่ผู้อื่น โดยเฉพาะครู อาจารย์ หรือผู้แสดงธรรมว่า พึงประกอบด้วยคุณสมบัติ และประพฤติตามหลักปฏิบัติที่ว่า เป็นกัลยาณมิตร ตั้งใจประสิทธิ์ความรู้^{๑๓} มีลีลาครุครบทั้งสี่ มีหลักตรวจสอบสาม และทำหน้าที่ครูต่อศิษย์^{๑๓} เป็นต้น

ในขณะที่หลักสูตรบางหลักสูตรได้นำหลักธรรมไปเป็นปรัชญา เช่น หลักสูตรระดับปริญญาเอก สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตคณาจารย์บัณฑิตที่มีทั้งความรู้ วิสัยทัศน์ ความเชี่ยวชาญ และมนุษยสัมพันธ์ ได้นำหลักธรรมจากทศพิธยพจนานุกรม^{๑๔} ที่กล่าวถึงพ่อค้า (นักธุรกิจ หรือนักบริหารทั่วไป) ที่จะประสบความสำเร็จต้องมีคุณธรรม ๓ ประการ คือ มีตาดี หรือมีวิสัยทัศน์ (จักขุมา) มีความสามารถจัดการธุระได้ดี (วิรุโร) และมีบุคคลที่จะพึ่งพิงอาศัยได้ (นิสสยสัมปันโน) จึงบูรณาการโดยสรุปเป็นคำคล้องจองว่า “มีวิสัยทัศน์ เชี่ยวชาญปฏิบัติ ฉลาดมนุษยสัมพันธ์” อธิบายว่า ๑) มี

วิสัยทัศน์ หมายถึง มีความรอบรู้ในหลักการ และทฤษฎีต่างๆ มีความสามารถสร้างทฤษฎีใหม่ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกลสู่สากล หรือ จักขุมา ซึ่งสอดคล้องกับ คำว่า Conceptual skills ๒) เชี่ยวชาญปฏิบัติ หมายถึง มีความเชี่ยวชาญในเชิงปฏิบัติ ปฏิบัติดี ปฏิบัติถูกต้องตามหลักการ รวมถึงสามารถสร้างและพัฒนาสิ่งใหม่ๆ และการใช้ภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการสื่อสารได้ดี หรือ วิรุโร ซึ่งสอดคล้องกับคำว่า Technical skills ๓) ฉลาดมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง มีความสามารถในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถสร้างปัจจัยในการบริหารขึ้นมาได้ โดยมีความเหมาะสมกับสภาพชุมชน สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม หรือ นิสสยสัมปันโน ซึ่งสอดคล้องกับคำว่า Human skills^{๑๕}

จากสภาวะการณ์โลกปัจจุบัน ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ ข้อบังคับคุรุสภา และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงการแนะนำของคณะกรรมการตรวจประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นว่า การบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานั้นจะต้องมีผู้บริหารที่มีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถที่เหมาะสม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนามาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย

^{๑๓} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). **ธรรมบุญชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ ๕๗. (กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๙๐-๙๔.

^{๑๔} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. (ทศพิธยพจนานุกรม, อ.อ. เอก. ๒๐/๒๐/๑๖๓). (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙).

^{๑๕} ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **คู่มือหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๑๘.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามมาตรฐานของคุรุสภา” ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และที่สอดคล้องกับแนวคิดและวิธีการบริหารการศึกษาวีถีพุทธต่อไป

๒. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ

๑. เพื่อศึกษาสภาพความรู้ของผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามมาตรฐานของคุรุสภา

๒. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนามาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามมาตรฐานของคุรุสภา

๓. เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนามาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามมาตรฐานของคุรุสภา

๓. วิธีการดำเนินงาน

ได้ดำเนินการวิจัย ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพความรู้ผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามมาตรฐานของคุรุสภา โดยการ ๑) ศึกษาเอกสาร บทความ สื่อออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ ๒) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา หรือมีความเชี่ยวชาญด้านพุทธรธรรม จำนวน ๙ คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection)

ขั้นตอนที่ ๒

พัฒนารูปแบบการพัฒนามาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามมาตรฐานของคุรุสภา โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และหรือด้านพุทธรธรรม จำนวน ๙ คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection)

ขั้นตอนที่ ๓

เสนอรูปแบบการพัฒนามาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามมาตรฐานของคุรุสภา โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาสายการศึกษา ด้านบริหารหลักสูตรระดับปริญญาตรีหรือบัณฑิตศึกษาทั่วไป และด้านธรรมบูรณาการกับการศึกษา และสังคม จำนวน ๑๐ คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection)

๔. ผลการวิจัย

จากการได้ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการครบ ๓ ขั้นตอนแล้ว จึงได้สรุปผลการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

๑. ผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามมาตรฐานความรู้ของคุรุสภา ควรมี (ก) มาตรฐานความรู้ที่เหมาะสมกับตำแหน่ง ได้แก่ การพัฒนาวิชาชีพ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ การบริหารการศึกษา การส่งเสริมคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา

รวมถึงความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและวิธีการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และสามารถบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการบริหารได้ (ข) มาตรฐานการปฏิบัติตน ได้แก่ การเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ และ (ค) มาตรฐานการปฏิบัติงาน ได้แก่ มีประสบการณ์ในการสอน หรือเป็นผู้บริหารสถานศึกษา หรือทั้งสองอย่างรวมกัน ๕-๘ ปี และมีทักษะของผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ มีวิสัยทัศน์ สามารถสร้างโอกาสในการพัฒนาได้ ทุกสถานการณ์ มุ่งมั่นพัฒนาวิชาชีพบริหาร การศึกษาโดยคำนึงถึงบุคลากรและชุมชน พัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ พัฒนาแผนงานองค์กรให้มีคุณภาพสูง พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพสูงและมีผลถาวรต่อองค์กร รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ มีความเป็นผู้นำและสร้างผู้นำทางวิชาการได้ ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์^{๑๖}

๒. รูปแบบการพัฒนามาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามมาตรฐานของคุรุสภา ประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ เป็นหลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของรูปแบบการพัฒนา มาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{๑๖} ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๖. อ้างแล้ว, หน้า ๖๕.

ส่วนที่ ๒ เป็นกระบวนการพัฒนา มาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มี ๔ ขั้นตอน ได้แก่^{๑๗}

ขั้นตอนที่ ๑ การกำหนดมาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษาที่ต้องพัฒนา ๓ ด้านตามผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑

ขั้นตอนที่ ๒ การเตรียมการพัฒนา คือการเตรียมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ มาตรฐานความรู้ การสร้างความคิดเชิงบวก และการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้บริหารการศึกษาที่จะเข้าสู่กระบวนการพัฒนามาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษา ประกอบด้วย

๑) วัตถุประสงค์ เป็นการกำหนด ความจำเป็นและต้องการในการพัฒนา ผู้บริหารการศึกษา วางแผนการพัฒนา และ กำหนด ข้อ ตกลง ร่วม กัน เกี่ยว กับ กระบวนการพัฒนาต่างๆ

๒) วิธ ี ก า ร พ ั ท น า เป็น กระบวนการพัฒนามาตรฐานความรู้ผู้บริหาร การศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างบูรณาการ เช่น การอภิปรายร่วมกัน การประชุม การสัมมนา การศึกษาเอกสารคู่มือ และสาธิต การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี การประชุม เพื่อตกลงและวางแผนร่วมกัน

^{๑๗} ปราโมทย์ เบญจกาญจน์ และคณะ, “รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”, รายงานวิจัย, (กระทรวงศึกษาธิการ: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ (ง).

๓) ผลที่ต้องการ เป็นการกำหนดตัวบ่งชี้ความต้องการที่เกิดจากการพัฒนามาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษา

ขั้นตอนที่ ๓ ดำเนินการพัฒนาตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ ประกอบด้วย

๑) สารระการพัฒนา เป็นเนื้อหาสาระมาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษาที่ต้องพัฒนา

๒) วิธีการพัฒนา จำเป็นต้องมีกระบวนการที่แตกต่างกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างบูรณาการ เช่น การศึกษาเอกสาร การเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้บริหารที่มีผลงานดีเด่นและเป็นเลิศทางการบริหาร การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การศึกษาดูงาน การฟังอภิปราย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาทางวิชาการ การอภิปรายกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การใช้สื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ การใช้สื่อพิมพ์ สื่อออนไลน์ e-Learning และ e-Training เป็นต้น

๓) สมรรถนะที่ต้องการ เป็นการกำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการพัฒนามาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษา ซึ่งแตกต่างกันตามสารระการพัฒนาและวิธีการพัฒนา

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินผลการพัฒนามาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษา เพื่อให้ทราบว่า มีจุดใดควรปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาให้ดีขึ้น แบ่งการประเมินผลเป็น ๒ ประการ ได้แก่

๑) การประเมินผลจากการเรียนรู้ ๓ ด้าน คือ ๑) การประเมินเชิงพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นการประเมินความรู้ ความเข้าใจ หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษา ๒) การประเมินเชิงทักษะพิสัย

(Psychomotor Domain) เป็นการประเมินความสามารถด้านการปฏิบัติและการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับจากการพัฒนา มาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษา และ ๓) การประเมินเชิงเจตพิสัย (Affective Domain) เป็นการประเมินเจตคติและความตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการพัฒนา

๒) การประเมินผลภาพรวมสรุป (Summative) เพื่อตรวจสอบและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา ด้วยเทคนิควิธี CIPP Model มีองค์ประกอบการประเมิน ๔ อย่าง ได้แก่ ๑)การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context) ให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ และความ เป็นไปได้ของรูปแบบ ๒)การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน (Input) เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการพัฒนารูปแบบ ๓)การประเมินกระบวนการ (Process) เป็นการประเมินระหว่างกรดำเนินการ เพื่อหาข้อบกพร่องต่างๆ และใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนารูปแบบช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และ ๔)การประเมินผลผลิต (Product) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบ หรือความต้องการ/เป้าหมายที่กำหนดไว้

ส่วนที่ ๓ การนำไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคประกอบด้วย

๑) การนำไปใช้ ก่อนนำรูปแบบไปใช้ ผู้ใช้ต้องทำความเข้าใจรูปแบบการพัฒนา มาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษาตาม มาตรฐานครุสภา ทั้งหลักการ วัตถุประสงค์

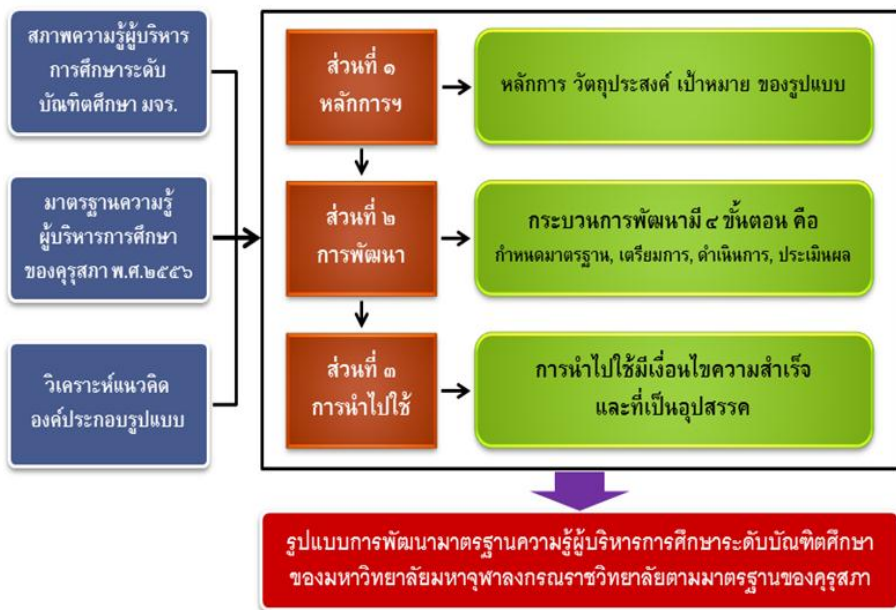
และเป้าหมายของรูปแบบ รวมทั้งกระบวนการพัฒนา ๔ ขั้นตอนให้ชัดเจน ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานความรู้ การเตรียมการพัฒนา การดำเนินการพัฒนา และการประเมินผลการพัฒนา

๒) เงื่อนไขความสำเร็จ ผู้เข้ารับการพัฒนายจะต้องสามารถให้เวลากับกระบวนการพัฒนาให้ครบทุกขั้นตอน ส่วนผู้นำรูปแบบไปใช้จะต้องสามารถปรับปรุงรูปแบบให้เหมาะสมกับองค์กรและสถานของผู้รับการพัฒนาซึ่งเป็นผู้บริหารการศึกษา

๓) เงื่อนไขที่เป็นอุปสรรค ผู้เข้ารับการพัฒนายไม่สามารถให้เวลากับการ

ดำเนินการพัฒนาตามขั้นตอนแต่ละขั้นตอนได้ตลอด ส่วนผู้นำรูปแบบไปใช้ไม่สามารถปรับปรุงรูปแบบให้เหมาะสมกับองค์กรและสถานของผู้รับการพัฒนาซึ่งเป็นผู้บริหารการศึกษาระดับสูงของสถานศึกษา

๓. ผลการตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีเหมาะสม สามารถพัฒนาและประยุกต์ใช้ต่อไปได้ ควรปรับปรุงรูปแบบให้เกิดความเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัย ดังภาพที่ ๑

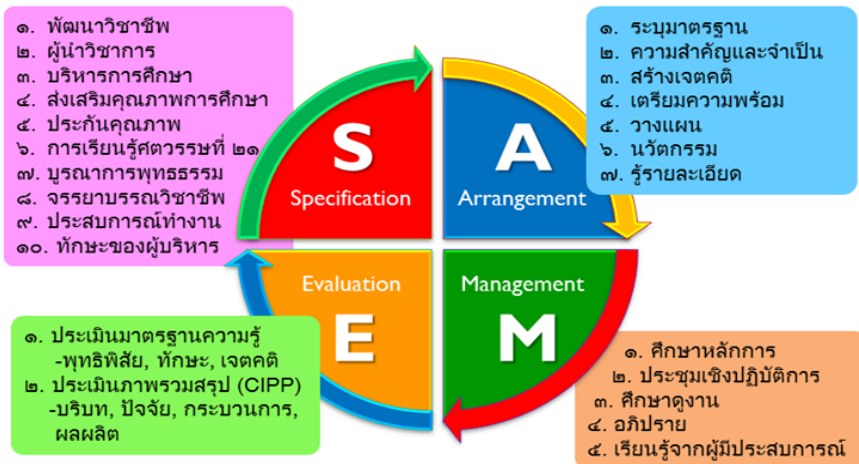

ภาพที่ ๑ สรุปผลตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย

๕. บทสรุป

การวิจัยนี้ สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย เป็นรูปแบบการพัฒนาเพื่อให้เข้าใจง่าย ๆ ว่า SAME Model ซึ่งเป็นกรสรุปกระบวนการพัฒนารูปแบบ ๔ ขั้นตอน คือ ๑) Specification การกำหนดมาตรฐาน

ความรู้ ๒) Arrangement การเตรียมการพัฒนา ๓) Management การดำเนินการพัฒนา ๔) Evaluation การประเมินผลการพัฒนา ซึ่งในแต่ละขั้นตอนจะมีการกิจกรรมต่าง ๆ ดังรายละเอียดตามภาพที่ ๒

ภาพที่ ๒ กิจกรรมต่างๆ ของกระบวนการพัฒนา (SAME Model)

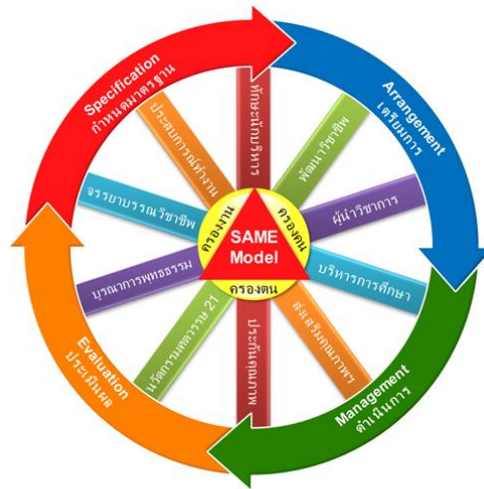
ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คือ จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจ และสังคม และปรัชญาของหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหาร การศึกษา ที่ว่า มีวิสัยทัศน์ (จักขูมา) เชี่ยวชาญปฏิบัติ (วิรูโร) ฉลาดมนุษย์สัมพันธ์ (นิสัยสัมปันโน) และสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษาตามมาตรฐานคุรุสภาที่กำหนดกรอบใหญ่ๆ ๓ ด้าน คือ ๑) มีมาตรฐานความรู้ที่เหมาะสมกับตำแหน่ง หรือ การครองคน ประกอบด้วย การมีทักษะนัก

บริหาร, สามารถพัฒนาวิชาชีพ, เป็นผู้นำ วิชาการ, บริหารการศึกษาเป็น ๒) มี มาตรฐานการปฏิบัติตน หรือการครองตน ประกอบด้วย มีจรรยาบรรณวิชาชีพ, สามารถ บูรณาการพุทธธรรมกับการบริหาร, และ ๓) มี มาตรฐานการปฏิบัติงาน หรือการครองงาน ประกอบด้วย การส่งเสริมคุณภาพการศึกษา, การประกันคุณภาพการศึกษา, มีนวัตกรรมใน การบริหาร และมีประสิทธิภาพในการทำงาน รวม ๑๐ ด้าน แสดงเป็นชื่อ ของงล้อ โดยมี กระบวนการพัฒนา ๔ ขั้นตอน คือ การ ก า ห น ด ม า ต ร ฐ า น (Specification) ก า ร เ ต รื ย ม ก า ร (Arrangement)

การดำเนินการ (Management) การประเมินผล (Evaluation) เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แสดงเป็นวงล้อรอบที่มีลักษณะเป็นหัวลูกศรซึ่งหมายถึงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปรับตัวได้ตลอดเวลา เพื่อให้เข้าใจง่าย ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นภาพ SAME

Model เต็มรูปแบบ มีความหมายว่า “วงล้อหรือกระบวนการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาให้มีคุณลักษณะในการครองตน ครองคน ครองงาน ที่ทันสมัยและต่อเนื่อง” ดังภาพที่ ๓

ภาพที่ ๓ SAME Model วงล้อการพัฒนาผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๖. ข้อเสนอแนะ

๖.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ภาครัฐควรปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้อย่างอิสระ คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ

๒) ภาครัฐควรให้การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา งบประมาณ บุคลากรอย่างเป็นธรรม พอเพียง และทันเวลา พร้อมทั้งมีระบบสนับสนุน กำกับดูแล และติดตามการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม

๖.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

๑) การพัฒนาผู้บริหารการศึกษาคควรมีรูปแบบมาตรฐานตามแนวของคุรุสภาหรือองค์กรวิชาชีพอื่นๆ และเพิ่มอัตลักษณ์ที่ต้องการ เช่น บุรณาการหลักพุทธธรรม และปฏิบัติกรรมฐาน

๒) กระบวนการพัฒนาควรมีหลัก ๔ ประการ คือ มีการฝึกเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม มีการนำสู่การปฏิบัติจริง มีองค์กรวิชาชีพเข้ามาดูแล และมีมาตรฐานและมีจรรยาบรรณของวิชาชีพ

๓) มหาวิทยาลัยควรถูกส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารการศึกษาพัฒนาความรู้

อย่างต่อเนื่อง โดยวิธีที่หลากหลาย เช่น ศึกษาด้วยตนเอง ฝึกอบรมระยะสั้น ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาต่อ

๔) มหาวิทยาลัยควรสร้างหลักสูตรและคู่มือการพัฒนามาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยกำหนดให้มีเนื้อหาสาระความรู้บูรณาการกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย

๕) ผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ตามมาตรฐานของคุรุสภาหรือสภาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้มาพัฒนาหลักสูตรการศึกษา

๖.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนามาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๒) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษาตามมาตรฐานกลางของอาเซียน หรือระดับสากล

๓) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารการศึกษา เช่น การคิดเชิงกลยุทธ์ ผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ และสมรรถนะเรื่องภาษา เป็นต้น

๔) ควรนำมาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษานี้ ไปทำการวิจัยโดยละเอียดในแต่ละด้าน เพื่อความเหมาะสมกับยุคสมัย และรองรับการพัฒนาในอนาคต

๕) เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพล้วน จึงควรทำการวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนามาตรฐานความรู้ผู้บริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามมาตรฐานของคุรุสภา เพื่อได้รับทราบข้อมูลอย่างรอบด้าน

บรรณานุกรม

กฤษณพงษ์ กิรติกร. บรรยายพิเศษ เรื่อง "ความท้าทายของอุดมศึกษาไทย" ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๘.

กาญจนา कुमारักษ์. **พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, ๒๕๔๓.

ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๖. **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม ๑๓๐. ตอนพิเศษ ๑๓๐ ง. ๒๕๕๖.

นันทพล วิทยานนท์. "รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้". **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๕.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.๒๕๕๘.

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๒. ตอนพิเศษ ๒๙๕ ง. ๒๕๕๘.

ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล. “การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสาเหตุของประสิทธิภาพการสอนอาจารย์ในวิทยาลัยครู”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต** (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

ปราโมทย์ เบญจกาญจน์ และคณะ. “รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”, **รายงานวิจัย**. กระทรวงศึกษาธิการ: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, ๒๕๔๘.

พระบาทสมเด็จพระปรมิหรมหาภูมิพลอดุลยเดช. **คำพ่อสอน : ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๒.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). **ธรรมนุญชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ ๕๗. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. “**กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒** (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF)”. การประชุมวิชาการกองบริการการศึกษาวินาที ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒. ณ หอประชุมพ่อขุนรามคำแหงมหาราช.

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **คู่มือหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. “**รายงานการประเมินตนเอง**”. อยู่ธยา: อัดสำเนา, ๒๕๕๕.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (ชุดียาปนิทสูตร, อัง.เอก. ๒๐/๒๐/๑๖๓)**. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ศูนย์ปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. **ปฏิรูปการศึกษาก้าวหน้าอย่างมั่นใจ**. กรุงเทพฯ : การศาสนา, ๒๕๕๔.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. **กรอบแผนอุดมศึกษา ระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๕)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ๒๕๕๐.

อดุลย์ วิริยเวชกุล. **ดัชนีบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑.

